

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven twee dierenartsen over ziekten in de melkveehouderij. Dierenarts Toon Meesters, van dierenartsenpraktijk Visdonk uit Roosendaal, en Jef Laureyns, verbonden aan de Universiteit Gent (en dierenarts te Merelbeke), wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziektebeeld tot behandeling.

Listeria-infectie ook overdraagbaar op de mens

Listeriose

Afgelopen jaar werd ik door een veehouder gecontacteerd voor een moeilijke verlossing. Bij aankomst op het bedrijf besloot ik het dier eerst vaginaal op te voelen. Na het wassen van mijn handen voelde ik eerst zonder handschoenen. Al gauw stelde ik vast dat het kalf dood was en bij nadere controle van de afkalfdatum bleek het toch om een vroeggeboorte te gaan. De vrucht was bovendien al langere tijd afgestorven.

Om de koe van de vrucht te verlossen waste ik mijn handen en armen grondig met ontsmettende zeep en wreef beide in met een desinfecterende oplossing. Voor het vervolg van de verlossing droeg ik plastic handschoenen. De verlossing was moeilijk en nam relatief veel tijd in beslag. Na afloop nam ik bloed- en nageboortemonsters voor het verplichte onderzoek op brucellose. Naar de oorzaak van de abortus werd niet gezocht omdat het om een alleenstaand geval op het bedrijf ging.

Een tweetal dagen later stelde ik kleine vochtbultjes in rood-gekleurde huidvlekken op mijn beide armen vast. In de literatuur vond ik dat deze symptomen na de verlossing van een dood kalf het meest voorkomen als gevolg van salmonellose of listeriose. Toen ik een dag later last kreeg van koorts, hoofdpijn en spierstijfheid, besloot ik de huisarts te contacteren. Na een behandeling met antibiotica verbeterden de symptomen al snel. Een monster van de puisten wees inderdaad een Listeria-infectie uit. Na afloop onderzocht ik ook de betreffende koe nogmaals op Listeria met positief resultaat. De abortus was wellicht door deze infectie veroorzaakt.

De encyclopedie **Listeria monocytogenes**

Listeriose is een bacteriële infectieziekte die veroorzaakt wordt door *Listeria monocytogenes*. De bacterie op zich komt heel frequent voor en met name in de bodem. In Finland is

Listeria geïsoleerd op 46 procent van de onderzochte bedrijven. In Denemarken vond men de bacterie in 82 procent van de onderzochte voerstanden op melkveebedrijven.

Behalve runderen is ook de mens gevoelig voor listeriose. Net als bij de mens is het voer ook bij het rund de voornaamste besmettingsbron voor een infectie. Runderen kunnen relatief lang besmet zijn zonder ziektebeeld. Een verhoogde concentratie van de bacterie *Listeria*

monocytogenes in het voer, een lagere weerstand bij het dier bijvoorbeeld kort na kalven of een plotse weeromslag kan opeens een doorbraak van de infectie opleveren.

Twee belangrijke ziektebeelden bij listeriose zijn hersenontsteking of encephalitis en verwerpen of abortus. Deze symptomen komen niet noodzakelijk samen voor. Ook mastitis, bloedvergiftiging bij pasgeboren kalveren of ruggemergontsteking behoren tot de mogelijke symptomen van de ziekte. Typisch in geval van hersenontsteking is sufheid, cirkelgang en asymmetrie aan de kop bij pasgeboren kalveren, bijvoorbeeld een afhangend oor of ooglid.

De kans op listeriose kan onder meer verkleind worden door een goed voermanagement. Een correcte kuilaanleg en een goed beheer van geopende kuilen horen daarbij. De kiem vermenigvuldigt zich gemakkelijker in kuilen met een zuurtegraad of pH hoger dan vijf waarin ook schimmelm groei waarneembaar is.

